

Ազգ

Azg

Մեյսիկ ռիսկը Երեանում բարձրացել է Կառուցապատղներն սկսել են ավելի հաճախ դիմել սեյսմոլոգներին

ԿԱՐԵՆ ՂԱՐԵՆՅԱՆ

Հայկական սեյսմոլոգիայի եւ երկիր ֆիզիկայի աստղացիան ԵԱՀԿ Երեանյան գրասենյակի հետ երեկ հրադարակեց Ասիհական սեյսմոլոգիական հանձնաժողովի 5-րդ գագաթողովի հաւելվությունը: Հանձնաժողովը միավորում է սեյսմիկ տարածում տեղական գործությունը և գագաթողովի հաւելվությունը: Հանձնաժողովը միավորում է սեյսմիկ տարածում տեղական գործությունը և գագաթողովի հաւելվությունը: Հանձնաժողովը միավորում է սեյսմիկ տարածում տեղական գործությունը և գագաթողովի հաւելվությունը:

ԺԱՎ

</div

«**Մ**եզ մոտ յոր ամիս ձմեռ է, մնացած հինգ ամիսը՝ գարուն, ամառ, աշուն միասին», ասաց յորանասուներեամյա սարազոտղի Ավետիք Մկրտչյանը, որի հետ առիթ ունեցան գրուելու գյուղամիջում: 50 տուն, մոտ 200 բնակիչ ունեցող Սարազոտղը Շիրակի մարզի ծայր հյուսիսային բնակավայրն է, գտնվում է Գյումրի քաղաքից 50 կիլոմետր հեռու, Վրաստանի սահմանից ընդամենը 1 կիլոմետր այս կողմբ: Բարձրենային ու սահմանամերձ այս գյուղում, եւ ընդիանառես այս կողմերում, ձմեռը ոչ միայն տեսական է, այլեւ խստառում ու բարուա: Մեզ հանդիդած գյուղացիների վկայությամբ՝ Երեսն 1,5 մետր եւ ավելի ճյուն է նստուա, փակուած գյուղն արտադին

թվականներին 40 հեկտարի վրա անձրեաց ման սարեր են տեղադրվել, այս եւ շքակա զյուղերի համար դոմուկայախն էլ է կառուցվել, բայց համակարգը նույնիսկ փորձարկեց չեն հասցրել. ԽՄԴՄ փլուզումը, հետագա անտերությունն ու ենթադրվող քայլանը կասեցրել են ծեռնարկումը: Թեղես այս հացում ամեն ինչ կորած չէ: Խողովակածարց տեղում է, եւ կառավարության ցանկության դեմքում երեկի ոչ մեծ ներդրումներով կարելի կլինի համակարգը վերականգնելու ու գործակել: Դողից հնարավորը չստանալու, ստացածի թանկ ինֆերմետի դաշտառով գյուղացին չի կարողանում շքանառու միջոցներ հետ գցել և նետեսության վերաբարության, առավել եաւ՝ բուսաբուծական եւ անասնադա-

საბურებ კიღებჲ ჰეთნ ჭარვაოს, ას ქეთ
შემო მჩნდეს 70-80 ასთგან გენტიფერან ჰი-
ტერ არძობ იჯ ძირ კათარებას სწავლა-
კან ჰაცვარებ: ზოგ ჭრანამან ხი ზოგ
სტაკან ჰარებრ უახშანდან ქეთეთ
ზოგ ჰაშიდამ, ჰავაზის კათარებას

Սարագոսղի մեկ ընտանիքը միջին հաշվով 5-6 զլուխ կով, մաղաչի հետև՝ մինչեւ 9 զլուխ խուռ, 12-13 զլուխ մանր եղցրավոր անասում է դահում: Խոտը բավարարում է երեխն նաեւ ավելցուկ է լինում, որը հնարա վորովյան դեղում վաճառում են: Դիմնա կան կայուն եկամուտը կարի վաճառից է գոհ են Ազատանի կարի վերամշակման ձեռնարկությունից, որ իրենց այդ հոգսից ազատել է. մեթենան կանոնավորապես զայխ

Աշոցքի հնաւասար բնակավայրերից մեկն է Սարազուղը

Միայն այստեղ համարյա 400 հեկտար վարելահող
մնում է անմշակ

Առցեմ Հայաստանի Հանրապետության հյուսիսային տարածաշրջաններից, մեր նախնյաց լեզվով ասած, ծայրակալ գավառներից մեկը է՝ իր ուրույն բնակչիմայական դայմաններով ու հիմնախնդիրներով, իր աշխարհագրական դիրքից բխող ռազմավարական նշանակությամբ։ Շիրակի մարզի հյուսիսարևելյան այս տարածքը, որ հնում կազմել է Մեծ Հայքի Այրարաքնահանգի Առցեմ գավառը, գտնվում է Առցեմի սարահարթի արեւելյան մասում, ծովի մակերեսությից 2000-2200 մ բարձության վրա (ամենաբարձր կետը Ալբասար լեռն է՝ 3198 մ), հանրապետության ամենացուրտ տեղանքն է։ Որդես բնական խոնարքներով հարուստ բարձրեղոնային գոտի՝ այստեղ առավելադիր զարգացած է անասնականագործությունը, որու չափով՝ նաեւ դաշտավագությունը։ Տարածաշրջանով է անցնում Հայաստանը Զավախով Վրաստանին կատող ավտոմայրուղին։

Մեր բորակիցն օրեւն կարմատել այսու եղան Արքան «Ալեքս» եւապուանի ինքը ուշաբռ։ Ըստես այսուհետ Արքան առ

աշխարհի, այն է՝ հարեւան Բավրայով անց-
նող դեխմուղու հետ կաղող 3 կմ ճանա-
դարից: Եհս է, վեցինս գյուղաբետարանի
ու Առցի ճանադարհաւահագործան
ձեռնարկության ջաներով ըստ հնարավորին
մարզում է, քայլ դատահում է՝ բուն օրերով
չի դադարում, եւ այդ դեմքում նույնիսկ սնից
դուս զայ չես կարող:

Գառն այստեղ բացվում է մոտավորա-
թես աղրիկ վերջերից, սակայն գյուղաճնե-
սական աշխատամնները դաշտում հիմնա-
կանում սկսվում են ավարտվում են ամռան
երկրորդ կեսին, տեսլով մոտ 1,5 ամիս: Ե-
ղածն ընդամենը խոտի բերքահավաք է, այն
է՝ բնության տվածի: Կոլյոզ-սովորողների
վերացման հետ այս կողմերում վարուցան
հասկացությունը ես հանրայա վերացել է,
անցյալի գիրկն անցել: Ինչուս տեղեկացրեց
գյուղադեմք Յուրի Խչոյանը, գյուտի 410
հեկտար Վարելահողերից մօսակվում է ընդա-
մենը 20-30 հեկտար: Մշակողը 7-8 ընտանիք
են, մեծ սնտեսություն ունեցողները: Եթե բեր-
քը հասնի, հեկտարից 5-6, լավագույն դեմ-
ուում 8-10 ցենտներ ցորեն ու գարի են սա-
նում: Մնացած ամրող Վարելահողերը խո-
տանացել, խոհար են դարձել... Գյուտը որ-
թես գյուտ ինչ է փոխանցելու իր սերունդնե-
րին:

Զրուցակիցներիցս միայն մեկն ասաց, թե զուտով աշխատողը կապրի: Մյուս բոլորը դժգոհում են ուսությունից, որակյալ ու մաշելի սերմացովի, դարաւրանյութի, ոռոգում ու մենալու, Վարկ ծեռ բերելու հարցերուա աջակցության բացակայությունից: «Ես մեր կառավարությունը ոնց ու երեխուա նօանե ու չփլադ դուս բռնմ», շատերի տաճադրությունը դատկերակոր արտահայտում է 40 տարի տովիսողական նախարարան աշխատած, 8 զավակ մեծացրած ու իրենց նոյառակին հասցրած **Բեգլար Սարիրոսյանը**: Ասում է՝ այս ես մեր դայնաններում զազանը չի մնուա. ժողովրդին օգնեմ, որ ժողովուսդմ է արտարի, ստեղծի: Գյուղացին ինը որ հացա այսուց գմի, բա ով երկու կերպնիք:

Սարգսունակ մեկ տվյալը զօրակի:

Սարգսունակ մեկ հոդաբաժինը ամբողջ 8 հեկտար է, երեք անձից մեծ ընտանիքինը երկու հոդաբաժին է՝ 16 հեկտար: Դա մեծ, բայց չիրացվող հնարավորություն է: Դողերից շատը խառնուած է, մեծ թերությունների վրա: Դոդարածելավում (Ծելյորացիա) չկա, դարաւացում, ոռոգում չկա: Գյուղը ոռոգում, միևնույն է նախկինության ունեցել, բայց այդ բացառ մեղմվել է մյուս ագրոմիջոցառումները տեղ տեղին կատարելով: Որովհետեւ միջոցների խնդիր չի եղի: 80-ական հազար դրամից ավելի, որից մոտ 15 հազարը միայն վառելիքի ծախսն է: Մինչդեռ այդ խոտի վաճառքի գինը 12-15 հազար դրամ է: Այդանից հետո գյուղացին դեռ ոիտի հարկուտուր է վճարի, որը... չի վճարում: Նախկին գյուղայից Ակրտիչ Սարովսանյանի գնահամամբ՝ այս լեռնային գյուղերում գյուղադեմարանները հարկահավաման իրական լեռներ չունեն, ուստի այդ գործը դեմք է հանձնվի հարկային մարմիններին: Իսկ գործող համայնքադեմքը որդես չվճարման գլխավոր դաշտառ նույն է վերեմերուած նս

Սովորակի
Տարածաւութեանում
բարդ խնդիր է
առաջացել

Ո՞վ պետք է սնօրինի
ոռոգման համակարգը

Լոռու մարզի Սմիթսակի տարածաշրջանի

համայնքների (Սովորակ Խաղաի եւ Շիրակա-
մուտ, Սարգանջ, Լուսաղբյուր, Խնկոյան, Դար-
բագյուղ, Մեծ Պարնի, Կարնաջուր, Գեղասար,
Սարահարը, Ծաղկաբեր, Ձրաեն եւ Լեռնա-
վան գյուղերի) ոռոգելի հողատարածքները
սովորակող «Գետիկ» ջրօգագործողների ըն-
կերությունը (ԶՕԸ) լուրջ դժվարությունների է
բախվել: Պետության կողմից նրան փոխանց-
ված ոռոգման համակարգերի շահագործումը
դարձել է Տնտեսադիտ ոչ շահավետ, նվազել է
ընկերության գործունեության արդյունավե-
տությունը:

Ո՞ր է խնդիրը: Ընկերությանը փոխանցվել են ոչ միայն Նալբանդի մայր ջրանցքը եւ ղետական սեփականություն հանդիսացող Աս 11 ղոմղակայաններ: Վերոնշյալ 13 համայնքներից 7-ին ռոռոգման ջուրը մատակարարվում է նաև ղոմղակայանների միջոցով: Պոմղակայանների շահագործումը, աղամոնտաժումը եւ տեղադրումը բավականին ծախսատար գործընթաց են, առավել եաւ, երբ դրանց ավելանում են ղահեստավորման նողատակով միջինը 10 կմ հեռավորության վրա ղոմղերի տեղափոխման ծախսերը:

Խնդիրն ավելի է բարդանում նաև այն դատապով, որ «ԳԵՏԻԿ» ընկերության սղասարկման ներք գտնվող ավելի խան 3300 հա ոռոգելի տարածից ներկայումս ոռոգվում է ընդամենը 600-650 հա: Նվազագույն ծախսները ծածկելու համար, մասնագետների հավասարմաբ, ընկերությունը դեմք է սղասարկի գոնե 1500 հա տարածի:

կաթը հավանում է, վճարն էլ կանոնավոր տախու են: Այդ փողով է գյուղացին իր առ նին հոգսերը հոգում: Այ, եթե նաեւ բրդ մթերման մի կես լիներ, թեկուզ նախկին ուշ կենտրոնում, համ էին եկամուտ եր, համ ահա գին արժեքավոր հումքը չէր մնա փիշի: Ընտանիի կարիքների համար տնամերձներում կատաֆիլ են մօակում: Խսկ ծմուան վառելիք աթարն է, բերուան են նաեւ արոտավարերին:

Գյուղաղեց Յուրայի հետ, որի համեստ ու հյուսընկալ ընտանիքում մեկ օր հյուս եղանակ գուցեցին սարազուցիների կենցաղի, առօյայի, տարբեր այլ հարցերի մասին եա: Այդ դժվար աղբող գյուտից արտագնա աշխատանի մեկնողներ, նկատելի արտահոսք առաջմ չկա: Դատկաղես Երիտասարդմերի ցաւերը գուցե գնային, եթե գնալու տեղ ունենային: Գյուտում տարեկան մեկ հարսանիք լինում կամ չի լինում, Երիտասարդ ընտանիքներն ել 1-2 Երեխա են ունենում, դահելք դժվար է:

Իհարկե՛ դրականն էլ կա: 88-ի ԵՎՀԱԿԱՐ
ԺՈՒ ԽԵՏ ՈՎԿՐԱՅԻՆԱԳԻ ԺԻՆԱՐԱՐՆԵՐԸ 14 Առ
ՏՈՒՆ ԵՅ ԿԱՊՈՒՏԵԼ-ԽԱՆՁԵԼ: Նաեւ 3 ոչխա
ՐԱՆՈց: Իսկ որ համարես կարետ է՝ խմբ
ԼՈՒ ԱՆՐ ԶՐԱԳԻԾ ԵՅ ԿԱՊՈՒՏԵԼ, ԳՐՈՒԺԻ ՄԵՐԻՒ
ՁԱՆՋԸ ԻՐ ԵՎԿՈՒ ԿԱՐԳԱՎՈՐԻԺ ԶՐԱՎԱԳԱՆՆԵ
ՐՈՎ, ՈՐՎ ԼՈՒԾՎԵԼ Է ԲՆԱԿՅՈՒԹՅԱՆ 24-ԺԱՄՅԱ
ԽՄԲԱՀԻՆ ԶՐԱՄԱՏԱԿԱՐԱՐՆԱՆ ԽԱՐԳԸ: Դիմ
ՆԱԿԱՆ (ՈՒԹԱՄՅԱ) ԴՐՄՐՈՂԻ 50 ԱՉՎԱԿԵՐՏԱ
ԿԱՆ ՏԵՂՈՎ ԱՆՐ ԾԵՄՆԸ ՇՈՐԻ Է ՄՏԵԼ 92-ԻՆ, Այս
ՏԱՐԻ ԿՈՄԱՆԱ 41 ԱՉՎԱԿԵՐՏ: ԱՅՆուած, դրյու
ԳԸ ԽՈՎԱԵՐ Է ՈՒՆԻ, ՈՐ ԱՊԱՆՁԻՆ ԽՈՍԱԿցու
ԹԱՆ ԱՌՈՒ Է:

Գյուղն ունի բուժկետ, գրադարան՝ 4000 կտոր գրքով: Տրամսողորշի խնդիրը լուծված է բնակավայրը Սախկին ցըլենտրոնի եղանակով:

Գյուղն ընդումուա է ծիայն երեւ հեռուա
տաալիի՝ 31-ի, 32-ի եւ «Ոսսիայի» հաղոր
դումները: Մարզային 3 հեռուատաալիներից
ոչ մեկն այս կողմերում չի բօնուա: Մարդի
տեղական կյանի, անմիջաքար իրենց հոգ
սերի եւ հեւզող հարցերի մասին ոչինչ չե
լուա ու իմանուա: Սա մեծ բաց է, որի Վրա
եա կցանկանային մարզի ու հանրապետու
թյան ղեկավարության ուսադրությունը հրա
վիրել:

ԳԵՂԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ
Սարգսյան-Վյամբի

